

Рішення
колегії департаменту освіти і науки
Миколаївської облдержадміністрації

від "21" грудня 2022 року

«Освіта без бар'єрів»

Тема бар'єрів у всіх сферах життя українців стала видимою. Вона вийшла на найвищий державний рівень. Україна як європейська держава має дбати про базові цінності-стандарти життя, рівність умов для кожного громадянина. Це основа, з якої починається цивілізоване суспільство. Безбар'єрність стане новою суспільною нормою. Кожному українцеві повинні надати доступ до навчання, працевлаштування та послуг.

Впровадження інклюзивної освіти в сучасному освітньому просторі Миколаївської області набуває особливої уваги з огляду на те, що інтегрування осіб з особливими потребами в соціокультурне й загальноосвітнє середовище є сьогодні надзвичайно актуальним.

Прийняття Закону України «Про освіту», Національної стратегії реформування інституційного догляду, Постанови Кабінету Міністрів України «Про інклюзивно-ресурсний центр» значно посилило увагу до дітей з особливими потребами.

Повага до прав, толерантність, простір, дружній до маломобільних груп населення, інклюзія і безбар'єрність як нова суспільна норма — це новий місток, який ще міцніше з'єднає Україну із прогресивними європейськими країнами. Про це було наголошено під час наради, на якій презентували проєкт Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.

Перша леді Олена Зеленська, яка ініціювала й актуалізувала тему безбар'єрності, зазначила: «Наша місія — зробити безбар'єрність сталою суспільною нормою, щоб усі люди були забезпечені рівними можливостями в усіх сферах життя: вільним доступом до освіти, зайнятості, послуг, участі в житті суспільства».

Введено нові поняття «діти з особливими освітніми потребами», «особи з інвалідністю». Такі поняття, як «інвалідність», «вади розвитку», «інтеграція» поступилися новому — «діти з особливими освітніми потребами», що однаковою мірою стосується як осіб з інвалідністю важкого ступеню, так і помірних за ступенем порушень.

Термін «особливі освітні потреби» тісно пов'язаний з поняттям «інклюзивна освіта».

За даними відділів освіти в області із 52 територіальних громад, у 44 громадах (84%) створено інклюзивні групи, класи для дітей з особливими освітніми потребами.

У 2022/2023 навчальному році охоплено інклюзивним навчанням 988 дітей: 309 дітей у закладах дошкільної освіти та 679 дітей - у закладах загальної середньої освіти. Зменшення у 2022/2023 н.р. до 988 дітей, пояснюється тим, що свої корективи внесла війна. Попередньо відділами освіти передбачалося на 2022/2023 н.р.

Педагогічний супровід будуть здійснювати 645 асистентів вчителів та вихователів.

У закладах професійно-технічної освіти відкрито спеціальні групи для дітей з особливими освітніми потребами (Єланецький професійний аграрний ліцей, Миколаївський професійний промисловий ліцей).

Для досягнення та розвитку якісного інклюзивного середовища, в першу чергу необхідно створити умови в закладах освіти (ЗДО, ЗЗСО, ПТО).

Позитивним є те, що за останні 2 роки значно покращились умови фінансування закладів дошкільної та загальної середньої освіти з інклюзивними та спеціальними класами за рахунок державної субвенції.

Підтримку та супровід дітей з особливими освітніми потребами в області забезпечують 26 ІРЦ, з них 3 ІРЦ розпочали свою діяльність у 2022 році (Дорошівська, Радсадівська, Степівська ТГ). За рахунок залишків освітньої субвенції для новостворених ІРЦ закуплено корекційне обладнання, що є значною допомогою у роботі фахівців ІРЦ.

Але є і проблеми, які потребують вирішення: сьогодні діючі ІРЦ лише на 70% заповнені фахівцями: потреба 200, наявні 138. Навантаження дуже великі на фахівців і керівників ІРЦ. Миколаївською облдержадміністрацією наголошено на недопущенні скорочення штатних одиниць ІРЦ органами місцевого самоврядування, враховуючи те, що фахівців ІРЦ включено до команд супроводу дітей з особливими освітніми потребами як обов'язкових учасників у їх складі.

Сьогодні робота ІРЦ має значні труднощі дедалі складнішими психофізичними проблемами дітей з особливими освітніми потребами та додаткові навантаження по роботі з ВПО.

У серпні-вересні 2022 року внесено зміни до Положення про ІРЦ щодо розширення їхньої діяльності в допомозі ЗЗСО, ЗДО, ПТО у визначенні форм та методів роботи з дітьми, проведенні консультативної роботи з педагогічними працівниками, адміністрацією закладів освіти та спеціалістами відділів освіти, які обіймаються проблемами спеціальної, інклюзивної, корекційної роботи.

Відповідно до Положення про ІРЦ, шляхом доступу до Автоматизованої системи ІРЦ департаментом освіти і науки, обласним ресурсним центром здійснюється координація роботи ІРЦ, дотримання ними вимог законодавства: адміністрування реєстру дітей, фахівців, проведення корекційно-розвиткових послуг, наданих дітям, проведення повторних комплексних оцінок та інше.

Метою діяльності ОРЦПІО полягає у науково-методичному супроводі та підвищенні професійної компетентності фахівців інклюзивно-ресурсних центрів, асистентів учителів, асистентів вихователів та педагогічних працівників закладів освіти області щодо створення інклюзивного освітнього

середовища, рівних можливостей, вільного доступу до освіти та задоволення освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами.

Відповідно до Положення про ІРЦ на засновників покладено відповідальність за забезпечення, оновлення створення матеріально-технічних умов, необхідних для функціонування ІРЦ, забезпечення штатними працівниками обслуговуючого персоналу та організації інклюзивного навчання.

Для успішних результатів інклюзивного навчання у закладах освіти є потреба у створенні обов'язкових ресурсних кімнат та медіатек відповідно до вимог Мінрегіонбуду.

Департаментом освіти і науки придбано 4 мобільних ІРЦ автомобілі з корекційним обладнанням для ІРЦ, які нажалі вони не використовуються в повному обсязі через відсутність посади водія, забезпечення пальним для виїзду до дітей з ООП, які проживають у віддалених від ІРЦ місцях.

Одним із головних чинників впровадження інклюзії є архітектурна доступність до закладів освіти, транспортна доступність. На це слід звернути в першу чергу органам місцевого самоврядування.

Впровадження інклюзії в ЗДО та ЗЗСО має позитивний результат завдяки спільній роботі відділів освіти, охорони здоров'я, служби у справах дітей, соціальних служб. Завдяки співпраці можливе раннє виявлення дітей з ООП, ведення роз'яснювальної роботи з батьками дітей з ООП щодо їх права на своєчасне отримання корекційних та освітніх послуг.

Інклюзивна система освіти є корисною із суспільної точки зору, оскільки завдяки спільному навчанню, діти змалку вчаться розуміти і толерантно ставитися до людських відмінностей.

У зв'язку із зазначеним вище та для забезпечення якісної освіти, надання освітніх та корекційних послуг дітям з особливими освітніми потребами колегія

ВИРІШИЛА:

1. Інформацію "Освіта без бар'єрів" взяти до відома.

2. Начальникам відділів (управлінь) освіти територіальних громад, керівникам закладів освіти обласного підпорядкування:

1) забезпечувати належний стан внутрішнього облаштування приміщень ІРЦ (поточні ремонтні роботи), ресурсних кімнат закладів дошкільної (ЗДО) та загальної середньої освіти (ЗЗСО) для створення належних умов доступності для дітей з особливими освітніми потребами;

Термін: протягом 2023 року

2) дотримуватись чинних нормативно-правових актів щодо здійснення корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, учнями

спеціальних класів, уникати фінансових порушень оплати праці педагогічним працівникам.

Термін: постійно

3. Директорам інклюзивно-ресурсних центрів Миколаївської області:

1) забезпечувати належні умови проведення комплексних психолого-педагогічних оцінок дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі ВПО, організації корекційно-розвиткових послуг із врахуванням воєнного часу.

Термін: постійно

2) дотримуватися санітарно-гігієнічних та карантинних вимог у приміщеннях ІРЦ при прийомі відвідувачів.

Термін: постійно

3) надавати професійну підтримку всім педагогічним працівникам закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти, фахівцям зі спеціальною та педагогічною освітою.

Термін: постійно

4. Директору Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (Шуляру В.І.):

1) Забезпечувати підвищення фахового рівня педагогічних працівників інклюзивно-ресурсних центрів, проходження курсів підвищення кваліфікації фахівців, які мають спеціальну освіту для удосконалення режиму роботи ІРЦ та якості надання корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП.

Термін: протягом навчального року

5. Начальнику відділу інклюзивної освіти та роботи з інтернатними закладами (Руденко Н.В.):

1) Взяти до відома та врахування в роботі алгоритм міжвідомчої взаємодії з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти, закладами охорони здоров'я, закладами соціального захисту, службами у справах дітей, громадськими об'єднаннями щодо виявлення та надання своєчасної психолого-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами, розроблений обласним ресурсним центром.

Термін: постійно

2) Забезпечувати координацію діяльності ІРЦ відповідно до законодавства.

Голова колегії

Алла ВЕЛІХОВСЬКА

Секретар колегії

Наталя ХРУЩ